

5. 1. 1 Český jazyk a literatura

Časové, obsahové a organizační vymezení

ročník	1.	2.	3.	4.
hodinová dotace	3	3	4	4

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vyučovacím předmětu Český jazyk a literatura, vychází ze vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura vymezeného v RVP pro gymnázia. Realizují se tematické okruhy průřezových témat Osobnostní a sociální výchova RVP GV, Mediální výchova RVP GV, Multikulturní výchova RVP GV a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech RVP GV.

Žák je veden k tomu, aby zejména

- dovednosti získané ve výuce Českého jazyka a literatury upotřebil pro své další jazykové vzdělání
- si osvojil užívání českého jazyka v mluvené i písemné podobě, a tak si otevřel cestu k poznání a pochopení přírodních i společenských skutečností a duchovního bohatství minulosti i dneška
- si vytvořil předpoklady k úspěšnému dorozumívání s lidmi, naučil se interpretovat jejich vyjádření a reagovat na ně
- porozuměl sám sobě, své roli v různých komunikačních situacích, našel vlastní místo mezi vrstevníky i ve společnosti
- v komunikační a slohové výchově se učil vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát a mluvit, rozhodovat se na základě přečteného i vnímaného textu
- se učil výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, rozumět různým typům textů, analyzovat je a kriticky posuzovat jejich obsah
- v jazykové výchově získal vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka a k poznávání a rozlišování jeho dalších forem
- v literární výchově poznával prostřednictvím četby základní literární druhy, učil se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora, formulovat vlastní názory o přečteném díle
- se učil rozlišovat literární fikci od skutečnosti
- postupně získával a rozvíjel základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu.

Český jazyk a literatura je maturitní předmět, který je vyučován ve všech ročnících vyššího gymnázia. Výuka je rozdělena na Jazyk a jazykovou komunikaci a na Literární komunikaci. Osnovy čtyřletého studia se shodují s učivem vyššího stupně osmiletého gymnázia; vyšší náročnost druhého stupně osmiletého gymnázia oproti čtyřletému studiu nebude řešena osnovami, ale volbou náročnějšího učitele, metod či textů, a projeví se tak až v konkrétním tematickém plánu učitele. V prvním a druhém ročníku je předmět dotován 3 hodinami, ve třetím a čtvrtém 4 hodinami. V každém ročníku je jedna z těchto hodin půlená a má formu cvičení.

Od třetího ročníku navazují na povinné hodiny volitelné semináře (společné pro žáky osmiletého i čtyřletého studia), jež poskytují prostor nadstandardní látce i metodám práce s ohledem na nadané žáky.

Ve výuce ČJL získávají žáci přiměřené poučení o systému a normách jazyka jakožto základu ke komunikaci v různých typech komunikátů. Jazyková komunikace je zaměřena na rozvíjení komunikačních dovedností žáků, na zvládnutí pravidel mezilidské komunikace a pochopení role v různých komunikačních situacích, na zdokonalování písemného a ústního projevu, na kultivované vyjadřování názorů, pocitů, na umění diskutovat a logicky argumentovat.

V literární komunikaci je kladen důraz na rozvíjení čtenářských dovedností, na práci s textem, na rozbor, výklad a vlastní interpretaci textu, na vnímání literatury, filmu a divadla jako specifického zdroje poznání a prožitků, na formulování vlastního názoru na přečtené dílo, zhlédnutý film, divadelní představení nebo na televizní či rozhlasový pořad. V literární komunikaci získává žák základní přehled o vývoji literatury v kontextu dobového myšlení, umění a kultury, seznamuje se s výraznými autorskými osobnostmi české a světové literatury, rozvíjí své estetické cítění a kultivuje svůj duchovní život.

Výchovné a vzdělávací strategie:

K naplnění jednotlivých klíčových kompetencí žáků VG směřují učitelé prostřednictvím realizace následujících výchovných a vzdělávacích strategií:

Kompetence k učení

Učitel

- vede žáky k vyhledávání a třídění informací v oblasti literatury a k jejich využívání v procesu učení, tvůrčích činnostech i praktickém životě
- vede žáky ke kritickému přístupu k různým zdrojům informací, k jejich hodnocení z hlediska věrohodnosti, k jejich zpracovávání a využívání v dalším studiu literatury, tvůrčích činnostech i v praktickém životě
- vede žáky k doplňování si vědomostí a jejich prohlubování v procesu vzdělávání, k propojování nových vědomostí s vědomostmi již nabytými, k jejich systematizaci v oblasti literatury i při studiu jiných oborů
- se snaží v kontaktu s žáky vystupovat otevřeně, vstřícně a tolerantně a tím je učí toto chování nenásilně přijímat a uplatňovat tyto zásady v komunikaci s ostatními lidmi.

Kompetence k řešení problémů

Učitel

- vede žáky k uplatňování fantazie, intuice a představivosti v tvůrčích činnostech
- motivuje žáky k zapojení se do recitačních i literárních soutěží a olympiád z českého jazyka

Kompetence komunikativní

Učitel

- vede žáky k jasnému, srozumitelnému a přiměřenému vyjadřování vzhledem ke komunikačnímu záměru a komunikační situaci v projevech psaných i mluvených

- vede žáky k tomu, aby naslouchali promluvám jiných lidí, rozuměli jim, účinně se zapojovali do diskuse, uměli obhájit svůj názor, vhodně argumentovat v komunikaci s jinými lidmi
- vede žáky k využívání komunikativních dovedností v dalším studiu i ve svém životě
- vede žáky k vhodnému vystupování na veřejnosti a k dodržování zásad komunikace
- organizuje pro žáky návštěvy divadelních a filmových představení.

Kompetence sociální a personální

Učitel

- na základě literárních textů navozuje dostatek situací, které vedou k vědomí odlišnosti a jedinečnosti každého člověka
- vede žáky k odhadování důsledků vlastního jednání a chování v nejrůznějších situacích.

Kompetence občanské

Učitel

- vede žáky k toleranci, vstřícnosti a otevřenosti, k respektování názorů druhých lidí při komunikaci
- vede žáky k respektování a ochraně našich tradic, kulturního a historického dědictví, k vytváření etických, duchovních a kulturních hodnot.

Kompetence k podnikavosti

Učitel

- nácvikem životopisu a jiných útvarů administrativního stylu seznamuje žáky s některými podmínkami uplatnění v budoucím zaměstnání
- vede žáky k užívání osvojené jazykové normy v závislosti na komunikačním záměru (např. přihláška ke studiu, žádost o zaměstnání)
- formou referátů učí žáky samostatně pracovat s informacemi, vede je k plánování práce a k samostatnému rozhodování.

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

ROČ.	TÉMA	VÝSTUP Žák:	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, POZNÁMKY
1. kvinta	1.1 Obecné poučení o jazyku a řeči	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozlišuje různé variety národního jazyka a vhodně jich využívá ve svém jazykovém projevu ▪ ① vysvětlí pojem jazyk a řeč, objasní vztah myšlení a jazyka, objasní vztah češtiny a slovanských jazyků 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ① jazyk a řeč, jazyková komunikace, myšlení a jazyk, národní jazyk a jeho útvary, čeština a slovanské jazyky, jazyková kultura 	① → P 3.3
	1.2 Zvuková stránka jazyka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dorozumívá se kultivovaně a výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci ▪ čte nahlas s náležitým přízvukem, důrazem, tempem a pauzami, správně artikuluje ▪ objasní základní pojmy z fonetiky a fonologie a vysvětlí jejich praktické využití 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ systém českých hlásek, zásady správné výslovnosti, zvukové prostředky souvislé řeči 	
	1.3 Grafická stránka jazyka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odlišuje spisovný a nespisovný projev ▪ prokáže na samostatném písemném projevu znalost zásad českého pravopisu ▪ osvojuje si základní normy písemného vyjadřování 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ písmo, jeho vznik a druhy ▪ základní principy českého pravopisu – vyjmenovaná slova, velká písmena, shoda podmětu s přísudkem, pravopis adjektiv 	
	1.4 Nauka o slohu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozumí pojmu sloh a stylistika ▪ ① vhodně využívá jazykové prostředky v závislosti na komunikační situaci (psané / mluvené, připravené / nepřipravené) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ styl – individuální ▪ stylistika – nauka o slohu ▪ slohotvorní činitele ▪ ① prostředí a účastníci komunikace, jejich role, monolog a dialog, vztah otázka a odpověď 	① → P 1.3
2. sexta	1.5 Nauka o slovní zásobě a tvoření slov (lexikologie)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ naučí se rozlišovat jednotlivé způsoby obohacování slovní zásoby ▪ vyhledá v textu historismy, archaismy, neologismy, slova přejatá ▪ ovládá rozvrstvení slovní zásoby, používá vhodně jazykové prostředky spisovné a nespisovné ▪ vysvětlí změny ve slovní zásobě, význam frazeologických spojení, vztahy mezi slovy ▪ umí najít ponaučení ve vhodných příručkách 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ významové vztahy mezi slovy ▪ rozšiřování slovní zásoby ▪ způsoby tvoření slov ▪ změny ve slovní zásobě ▪ slovotvorný a morfemický rozbor slova ▪ práce s různými typy slovníků 	

	1.6 Tvarosloví (morfologie)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktivně pracuje s kodifikačními příručkami ▪ užívá českou normu skloňování a časování ▪ odliší spisovné a nespisovné tvary ▪ orientuje se v tvaroslovném systému, zvládá třídění slov na slovní druhy, objasní mluvnické kategorie a chápe možnosti využití této znalosti při výuce cizích jazyků 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ slovní druhy – třídění ▪ mluvnické kategorie a tvary 	CJ - srovnání tvaroslovných odlišností
	1.7 Grafická stránka jazyka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prokáže na samostatném písemném projevu znalost zásad českého pravopisu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pravopis vyplývající ze stavby slova ▪ pravopis vyplývající z tvarosloví, velká písmena, interpunkce 	
	1.8 Prostědělovací styl	<ul style="list-style-type: none"> ▪ používá základní útvary prostědělovacího stylu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ① styl prostědělovací a jeho útvary (dopisy, telefonické rozhovory, SMS, e-mailová komunikace) 	① → P 1.3
	1.9 Publicistický styl	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí vztahy mezi psanou a mluvenou publicistikou ▪ vyhledá hlavní informace v textech psané publicistiky, rozezná společenskou a estetickou hodnotu publicistických textů ▪ ① zhodnotí vliv médií na vlastní jednání ▪ ① napíše novinovou zprávu, fejeton, analytický článek, reportáž, kritiku ▪ ① efektivně a samostatně používá různé informační zdroje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ① zpravodajské žánry, žánry psané a mluvené publicistiky ▪ ① reklama, jazyková hra, humor, komika ▪ ① komunikační strategie, funkce komunikátů (apel, přesvědčování, argumentace) 	① → P 5.1 → P 5.4
3. septima	1.10 Skladba (syntax)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vyhledá ve větě základní skladební dvojici ▪ vyjmenuje a v textu určí rozvíjející větné členy ▪ pozná chybnou formulaci, pojmenuje chybu a větu přeformuluje ▪ rozliší větu jednoduchou a souvětí ▪ graficky zaznamená větu jednoduchou a správně určí větné členy ▪ teoretické znalosti syntaxe přenáší do praxe a aplikuje pravidla interpunkce 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ základní principy větné stavby ▪ výpověď jako jednotka komunikace ▪ souvětí ▪ základy valenční a textové syntaxe ▪ základní principy výstavby textu ▪ nepravidelnosti větné stavby ▪ narativní postupy – řeč přímá, nepřímá, polopřímá, výstavba monologu, dialogu 	CJ - srovnání syntaktických systémů
	1.11 Grafická stránka jazyka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ve svém projevu uplatňuje znalost zásad českého pravopisu – syntaktických principů českého jazyka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ interpunkce ▪ nejčastější odchylky od základních principů českého pravopisu 	
	1.12 Odborný styl	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vhodně využívá a kombinuje jednotlivé funkční styly, slohové postupy a útvary ▪ volí adekvátní komunikační strategie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odborný styl ▪ úvaha, výklad, stylizace příruček, návodů ▪ esejistický styl, práce s odborným textem 	

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ pořizuje z odborného textu výpisky, zpracovává osnovy, výtahy, anotace, shrnutí ▪ efektivně a samostatně používá různé informační zdroje – slovníky, encyklopedie, internet ▪ rozumí pojmu citace 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ principy výstavby textu – koherence textu, členění textu ▪ předmluva, doslov, ilustrace, obálka ▪ autorský komentář, recenze 	
	1.13 Historický vývoj češtiny	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na vybraných textech vyloží základní rysy češtiny a vysvětlí zákonitosti jejího vývoje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ základní vývojové tendence českého jazyka ▪ významné osobnosti české jazykovědy 	
4. oktáva	1.14 Historický vývoj češtiny, přehled vývoje naší jazykovědy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ na vybraných textech vyloží základní rysy češtiny a vysvětlí zákonitosti jejího vývoje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ základní vývojové tendence českého jazyka ▪ jazyková kultura ▪ osobnosti české jazykovědy 	
	1.15 Administrativní styl	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich slohotvorného rozvrstvení, podle jejich funkce a ve vztahu k dané situaci, kontextu a adresátovi ▪ rozlišuje dopis soukromý a úřední 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ styl administrativní – úřední písemnosti, doklady, formuláře ▪ jednání s institucemi 	
	1.16 Umělecký styl	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich slohotvorného rozvrstvení, podle jejich funkce a ve vztahu k dané situaci, kontextu a adresátovi ▪ reprodukuje text vlastními slovy ▪ napíše vypravování, vymyslí název příběhu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jazykové, kompoziční a tématické prostředky literárního díla ▪ typy kompozice, motiv, téma ▪ text a intertextovost – motto, citát ▪ žánry založené na mezitextovém navazování – parodie, travestie, plagiát 	
	1.17 Řečnický styl	<ul style="list-style-type: none"> ▪ v mluveném projevu využívá základní principy rétoriky ▪ ① volí adekvátní komunikační strategie, respektuje partnera a přizpůsobuje se mu nebo s ním polemizuje ▪ ① rozeznává manipulativní komunikaci a dovede se jí bránit ▪ ① vhodně využívá jazykové prostředky i nonverbální prostředky a interpretuje je v řeči 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ komunikát a komunikační situace ▪ funkce komunikátů – sebevyjádření, argumentace, apel, přesvědčování ▪ komunikační strategie – adresnost, verbální a neverbální prostředky, jazyková etiketa ▪ samostatná řečnická vystoupení 	① → P 1.3

LITERÁRNÍ KOMUNIKACE

ROČ.	TÉMA	VÝSTUP Žák:	UČIVO	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY, PRŮŘEZOVÁ TÉMATA, POZNÁMKY
1. kvinta	1.18 Základy literární vědy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozliší umělecký text od neuměleckého, objasní rozdíly mezi fikcí a realitou, popíše, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu ▪ na konkrétních případech popíše specifické prostředky básnického jazyka, rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře ▪ své schopnosti dokáže uplatnit při rozboru přečtených děl různých autorů ze světové i české literatury (výběr děl je konkretizován pro každý ročník) – nácvik začíná v 1. ročníku a prolíná všemi ročníky 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ struktura díla ▪ literární druhy a žánry ▪ typy kompozice ▪ motiv, téma ▪ literární interpretace 	
	1.19 Starověká literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ① vysvětlí odlišnosti chápání literární tvorby ve starověku a dnes ▪ charakterizuje základní období literárního vývoje ve světě i u nás ▪ rozezná základní žánry a uvede jejich příklady (tragédie, komedie, epos) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bible ▪ starořecké eposy a drama 	① → P 2.4
	1.20 Středověká literatura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ① vysvětlí odlišnosti chápání literární tvorby ve středověku a dnes ▪ charakterizuje základní období literárního vývoje ve světě i u nás ▪ rozezná základní žánry a uvede jejich příklady (pověst, mýtus, kronika, legenda) ▪ ① objasní vztahy současné literatury k literárním památkám minulosti na příkladech z vlastní četby 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ duchovní a světská epika a lyrika ▪ legendy ▪ kroniky ▪ nejdůležitější zdroje evropské kultury a literatury 	① → P 2.4
	1.21 Renesance, humanismus a baroko v české a světové literatuře	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ① vysvětlí odlišnosti chápání literární tvorby v novověku a dnes ▪ charakterizuje základní období literárního vývoje ve světě i u nás ▪ rozezná základní žánry a uvede jejich příklady 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ národní a latinský humanismus ▪ domácí oficiální jezuitská, katolická a lidová literatura 	① → P 2.4

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ ① objasní vztahy současné literatury k literárním památkám minulosti na příkladech z vlastní četby ▪ na základě vlastní četby doloží základní rysy probíraných uměleckých směrů, popíše, jak se projeví v různých uměních 		
	1.22 Literatura klasicismu, osvícenství a preromantismu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozliší umělecký text od neuměleckého, objasní rozdíly mezi fikcí a realitou, popíše, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu ▪ na konkrétních případech popíše specifické prostředky básnického jazyka, rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře ▪ rozezná typy promluv a posoudí jejich funkci v konkrétním textu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvoj teorie žánrů – vysoké a nízké ▪ klasicistní drama ▪ ① významní představitelé světové literatury 	① → P 2.4
2. sexta	1.23 Národní obrození	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí specifčnost vývoje české literatury, objasní vztahy současné literatury k literárním dílům minulosti na příkladech z vlastní četby 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ periodizace české literatury ▪ rukopisy ▪ slovanská vzájemnost ▪ ohlasová poezie, lidová slovesnost 	
	1.24 Romantismus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vystihne podstatné rysy uměleckého směru, uvede jeho představitele ▪ charakterizuje a interpretuje přínos jednotlivých autorů pro vývoj literatury a literárního myšlení ▪ vysvětlí specifčnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ básnická povídka, historický romantický román, romantické drama ▪ tématický a výrazový přínos autorských osobností ▪ jazykové, kompoziční a tématické prostředky výstavby literárního díla 	
	1.25 Základy literární vědy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozliší umělecký text od neuměleckého, objasní rozdíly mezi fikcí a realitou, popíše, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu ▪ na konkrétních případech popíše specifické prostředky básnického jazyka, rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře ▪ své schopnosti dokáže uplatnit při rozboru přečtených děl různých autorů ze světové i české literatury (výběr děl je konkretizován pro 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ struktura díla ▪ literární druhy a žánry ▪ typy kompozice ▪ motiv, téma ▪ literární interpretace 	

		každý ročník) – nácvik začíná v 1. ročníku a prolíná všemi ročníky		
	1.26 Česká a světová literatura 19. století	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vystihne podstatné rysy základních period vývoje světové a české literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení ▪ na základě vlastní četby doloží základní rysy probíraných uměleckých směrů, rozezná základní žánry a uvede jejich příklady ▪ samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ realismus, typizace ▪ naturalismus ▪ prokletí básníci ▪ tématický a výrazový přínos autorských osobností ▪ jazykové, kompoziční a tématické prostředky výstavby literárního díla ▪ literární kritika – počátky v české literatuře 19. století 	
3. septima	1.27 Česká a světová literatura na přelomu 19. a 20. století	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozliší umělecký text od neuměleckého, objasní rozdíly mezi fikcí a realitou, popíše, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu ▪ na konkrétních případech popíše specifické prostředky básnického jazyka, rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře ▪ vyjádří své pocity z přečteného textu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ① periodizace literatury, vývoj kontextu světové a české literatury počátku 20. století – symbolismus, impresionismus, dekadence, anarchističtí buřiči ▪ vývoj literárních druhů a žánrů ▪ čtenářské kompetence 	① → P 2.4
	1.28 Poezie, próza a drama v české literatuře do II. světové války	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vystihne podstatné rysy základních period vývoje světové a české literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení ▪ na základě vlastní četby doloží základní rysy probíraných uměleckých směrů, rozezná základní žánry a uvede jejich příklady ▪ samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ periodizace české literatury ▪ realismus 20. století ▪ surrealismus; poetismus ▪ proletářská poezie ▪ legionářská literatura ▪ reakce na I. světovou válku ▪ demokratický proud v literatuře ▪ humoristická próza ▪ imaginativní próza ▪ společenská próza ▪ psychologická próza ▪ literární kritika – vrcholy v české literatuře počátku 20. století ▪ Osvobozené divadlo 	doporučené metody: návštěva divadelního představení a následný rozbor
	1.29 Poezie, próza a drama ve světové literatuře do II. světové války	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vystihne podstatné rysy základních period vývoje světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ futurismus, dadaismus, kubismus, kubofuturismus, surrealismus, expresionismus, počátky existencialismu 	① → P 2.4

		<p>charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ na základě vlastní četby doloží základní rysy probíraných uměleckých směrů, rozezná základní žánry a uvede jejich příklady ▪ samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ autorské osobnosti – Apollinaire ▪ realismus v literatuře 20. století ▪ metoda proudu vědomí ▪ magický realismus ▪ antiutopie ▪ absurdní drama ▪ ① tématický a výrazový přínos velkých autorských osobností (konkretizováno pro každý školní rok) 	
4. oktáva	1.30 Světová literatura ve 2. polovině 20. století – poezie, próza, drama	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozliší umělecký text od neuměleckého, objasní rozdíly mezi fikcí a realitou, popíše, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu ▪ na konkrétních případech popíše specifické prostředky básnického jazyka, rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře ▪ vystihne podstatné rysy základních period vývoje světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení ▪ na základě vlastní četby doloží základní rysy probíraných uměleckých směrů, rozezná základní žánry a uvede jejich příklady ▪ při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje prohloubené znalosti o struktuře literárního textu, literárních žánrech a literárněvědných termínech ▪ identifikuje využití jednoho textu v jiném a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře, postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu ▪ rozliší texty spadající do oblasti tzv. literatury vážné, středního proudu a literárního braku a svůj názor argumentačně zdůvodní ▪ tvořivě využívá informací z odborné literatury, internetu, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ periodizace literatury, vývoj kontextu světové literatury 20. století ▪ vývoj literárních druhů a žánrů ▪ neorealismus ▪ nový román ▪ magický realismus ▪ existencialismus ▪ rozhněvaní mladí muži ▪ beatnická generace ▪ postmoderna ▪ absurdní drama ▪ triviální a braková literatura ▪ metody interpretace textu – popis, analýza, výklad, vlastní interpretace textu ▪ text a intertextovost – parodie, travestie, plagiát ▪ ① tématický a výrazový přínos velkých autorských osobností (konkretizováno pro každý školní rok) 	① → P 2.4

		a vyhodnocuje, získané schopnosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl		
	1.31 Česká poezie, próza a drama po II. světové válce	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vysvětlí specifčnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové – vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny ▪ samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl ▪ na základě vlastní četby doloží základní rysy probíraných uměleckých směrů, rozezná základní žánry a uvede jejich příklady ▪ při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje prohloubené znalosti o struktuře literárního textu, literárních žánrech a literárněvědných termínech ▪ identifikuje využití jednoho textu v jiném a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře, postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu ▪ tvořivě využívá informací z odborné literatury, internetu, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje, získané schopnosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ schematismus 50. let ▪ oficiální, samizdatová a exilová literatura ▪ experimentální próza a poezie ▪ underground ▪ malé divadelní formy ▪ literatura faktu ▪ postmoderna ▪ vývoj literárních druhů a žánrů s důrazem na moderní literaturu ▪ tematický a výrazový přínos velkých autorských osobností (konkretizováno pro každý školní rok) 	